

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetések diák küldendők.

Kicsoda és kinek jó el?

Németországban egész vitairadalom indult meg a Krisztus személye körül. Hogy lehet ez, hiszen a próféták régen megjelentették, az angyalok a magas égből hirdették, az evangéliumok cselekedeteit híven feljegyezték; egyházi életünk, állami berendezésünk, emberi műveltségünk mind rajta és tanításain épülnek. Ha azért a tudósok még most is vitatkoznak felette, hogy ki volt, mikor és miért jött, az csak annak a jele, hogy ezek a tudósok, nem keresztyének.

De vannak közöttük olyanok is, akik még azt is kétségbe vonják, hogy élt volna és azt állítják, hogy legfeljebb valami mithikus istenség hőse lehetett, kinek csodálatos születése (innét a szüztől születés motivuma) másutt is előfordul, kinek ünnepe a téli nap fordulóra esett (innét a gyertyák a karácsonyfán), akinek a halhatatlanság, az örökélet fájával is összeköttetésbe kellett állani (innét a karácsonyfa) s akinek megjelenését, mint a sötétségtől szabadító diadalmas fénykirályt, általános örömmel üdvözölték (innét az ajándékozások) s kinek ünnepe, kultusz helyére messze földről elzarándokoltak (innét a kántálás, a napkeleti királyok útja és a karácsonyesti mozgalmak).

Ezek hát mind természeti mithoszok, legendáris vonások és ruhák, amikkel a képzelet minden nagyobb nemzeti hőst vagy hódító királyt, kiktől a világ szabadulását várta, bátran felruházhatott. Így világbíró Nagy Sándort, a keletet leigázó hőst, azután Kyruszt, a zsidóknak szabadságot adó nagy királyt. Mindezekre a tudákos bölcselkedésekre én azt mondom, amit Fesztus mondott Pálnak: „bolondozol te s a nagy bölcsesség bolondított meg téged“. Ezek a tudósok, nem tudósok.

De nem vitatkozom velök s a karácsonyesti népszokások eredetét nem kutatom; én csak azt hiszem, hogy Krisztusban az Isten jelent meg a testben, hogy benne nem csak a világ megváltója és üdvössége jött el, hanem az én szegény életemé és bűnös szívemé is. Én csak azt tudom, hogy az a fény, pompa, öröm, amivel a régiek a napisten győzedelmét, a nagy hódítók megjelenését ünnepelték, Őtet sokkal inkább megilletik. Én csak azt érzem, hogy az én igaz kálvinista hitem nem rendül meg akkor sem, ha mi a karácsonyesti szokásokban, a szent írók az evangéliomi leírásokban a régi pogány mithologia virágaiból fonunk a Megváltó bölcsője fölé koszorút s ha mindazt, ami kedves, drága volt a keresztyének

előtti emberiség hitében, vallásában, együttesen mind oda rakjuk lábai elé.

A karácsonynak a gyermekvilággal való kapcsolatát azonban, valamint a szabadítás és megváltás gondolatainak szellemi, valláserkölcsei térére való átalvitélet, annak egyfelől minden népekre való kiterjesztését, másfelől az egyes ember életébe való bekapcsolását, már tisztán keresztyén vonásnak tartom. Azt pedig, hogy kicsoda Ő és mit higgyek felette? a szentírásnak a tudósok által kétségbe nem vont helyeiből, a keresztyén egyháznak és életének történetéből is világosan látom.

Látom, hogy eljövetele előtt sötétségben, elhagyottan, megsebesülve, vérben-fagyban vergődött az emberiség s hogy Ő az, aki bort és olajat töltött sebeibe. Érzem, hogy ma is egyedül csak Ő képes szívünk nyugalmát, elvesztett boldogságunkat, lelki testi épségünket vissza adni, gyógyulá unkat eszközölni, úgy, amint azt a jerikói utas: al tevé. Ő volt kezdettől fogva s ma is csak Ő az igazi Messiás, az irgalmas samaritánus, kit elküldött az Atyaisten szerelme hozzánk.

(Lám, ez a történet teljesen elkerülte ama tudós és féltudós bölcsék figyelmét. Ha a karácsonyi csodás eseményektől eltéknünk is, ebből is megállapíthatjuk, hogy kinek kellett a Megváltónak lenni s miért kellett hozzánk is eljönni?)

Hozzánk, akik Isten kezéből, mint valami menyeyei Jeruzsálemből a test és lélek gazdag ajándékaival indulunk alá az élet örömeivel kecségtető örömvárosok, a rózsás Jerikók felé s akik rendszeren kirabolva és nyomorultul elhagyatva maraduunk el az élet országútain.

Igen, a Jerikóba igyekvő utas mi vagyunk, az emberiség. És az útfélen fetregő sebesült is mi vagyunk. Mi várjuk a segedelmet azoktól, akik azt kínálják; a fényes egyentuhás pap ágtól, a különböző egyházaktól, vallásoktól, a doktoroktól és lévitáktól, tudománytól és haladástól és ismét mi vagyunk, kik a szabadulást nálók hiában keressük. Aki a gyógyulást, a szabadulást nekünk megadja, az nem más, mint a Jézus Krisztus maga. Kiról jövendőt próféták mondtak, nyilván szólottak, akit most is keresztyén alázattal imáduunk s akit a régi előterjesztések aranyos ruháiba burkolunk.

De szimbolumoktól, költői előterjesztésektől eltekintve Ő a világ igazi szabadítója és megváltója; az, aki már egyszer szabadulást hozott népnek; az, aki szabadulást és üdvösséget ma is egyedül adhat

minékünk. Nem is adatott senkinek más név, melyben megtartathatnánk s nem is fog adatni soha. A karácsonyi Király, a Jézus Krisztus ma és mindörökké ugyanaz. Ő benne hiszek egyedül, Ő benne higyjünk. És éljünk is. Akkor nem fogunk a karácsonyi evangéliumban megbotránkozni s nem kérjük, hogy kicsoda ő és kinek jó el.

Vándor.

Karácsonykor.

*Óh bellehemi fénylő csillag,
Fénylőbben gyűlj ki az égen...
Felettünk nagy éj jeketélük,
Riasztó fényed nem szállt végig
Máig se még az ember szíveken!*

*Óh bethlehemi angyalok ti,
Világosabban szóljatok.
Az embernek két ezredéve
Nem volt elég rá, hogy megértse,
A szeretetre hívó szótatot!*

*Óh bethlehemi pásztorok ti,
Örök tanúi legyetek:
Hogy isten szállt le e világra...
— A körülálló barmok bárha
Nagy esendesen tovább kérődztenek!*

Szabolcska Mihály.

A magyarság hivatása.

Karácsony ünnepén keletfelé irányzódik tekintetünk, oda, ahol a csodálatos csillag ragyogott, hol angyalok éneke zendült s az emberekhez jó akaratot, a földön békességet, az Istennek dicsőséget hirdetett. Keletre, ahol most a háború és a pestis borzalmai dúlnak, ahol csillag helyett városok és falvak füstje piroslik fel az égre és a földön ágyuk dörgése, sebesültek nyögése, árvák és özvegyek jaj szava hallik.

Külföldi hittestvéreink állhatatos várakozása és ismételt kijelentése szerint ennek a Keletnek s a keleten lakó török népnek a megtérítése, az evangéliumhoz elvezérlése a mi hivatásunk lenne.

Magam is sokáig tusakodtam ezen állítólagos megbízatás ellen és érezve, hogy milyen külső még az evangélium fényessége rajtunk s milyen felületes protestantizmusunk, milyen elhagyatott és szegényes életünk, a külső missziókkal szemben elsőbbség és fontosabbnak a saját magunk megépülését ítélttem. És azzal tartom most is.

Most azonban a török nép elhagyatott és szerencsétlen állapota mélyen szívembe markol és megrendülve kérdezem, hogy nem vétkeztünk-e mi is ellene és nincs-e a mi vonogatásunknak is része veszedelmében? Ha idejében kezét foghatunk vele, ha mint

egykor első királyunk őseinket, a keresztyén népekkel, Keletet mi is megnyerhetjük az evangélium ügyének s ez úton kibékíltethetjük Nyugattal; úgy talán minden másképen történt volna.

Nagyon meglehet, de nem úgy történt és a mostani pillanat nem alkalmas arra, hogy amit elmulasztottunk, csak úgy rövidesen helyre pótolhassuk.

Azon nagy titkot, hogy Isten jelent meg testben, most nem tudná ott senki megérteni. Az a körülmeny meg, hogy éppen keresztyén nemzetekkel állanak szemben, semmivé tenne minden jó igyekezetet.

Valamit azonban mégis tehetünk.

Megmutathatjuk nekik az evangélium erejét, a könyörülő felebaráti szeretet munkáit.

Én is a Megváltó Jézus Krisztust látom az irgalmas samaritanusban s az nem kérdi, hogy ki az, aki segítségre szorult, nem is tétet vele hitvallást; hanem egyszerűen segít rajta.

Segítsünk mi is a szerencsétlen törökökön. Nyelvrokonaink; lehet, hogy vérszerint is atyafiaink, bizonyos, hogy sorsának, végzetének hozzánk is van valami vonatkozása.

Míg a délvidéki szerbek gazdag adományokkal siettek a balkánvidéki szlávok segítségére, hihetetlen, hogy mi mily keveset gondoltunk azokra, akik egykor halálos ellenségeink voltak, de akik később (Rákóczi és szabadságharc bújdosóra gondoljunk) jóltevőinkké is lettek. s akiket nekünk meg kellett téríteni.

Olyan nagy városban is, mint Debrecen, nyilvánosan még senki se gyűjtött a török sebesültek javára. Budapesten is alig. Aranyunk és mirrhánk nem igen van ugyan, de valamit mi is tudnánk tán juttatni azoknak, akik arra igazán rá szorultak.

A karácsonyi ünnepek alkalmával, a barátságos összejöveteleken gondoljunk a szenvedőkre is és gyűjtsünk a török sebesültek javára. Talán az ünnepi perselypénz felét is adhatnák erre a célra egyházaink. Nem verne meg az Isten érte; amint nem vert meg azért sem, hogy a Messinaiak javára is adakoztunk. Az előre megjelölt cél talán kétszeresét is behozná a rendes átalánynak.

Ime ez, amit szent karácsony ünnepén most a Lélek kényszerít, hogy elmondjak. Mondom is.

De tudnék én a mi egyházainknak, jótékony egyleteinknek, gyermektelen gazdagainknak, munkás kézre szorult hűveinknek még mást is mondani. Azt, hogy azokra a háború miatt apátlan és anyátlan sok ezer árvákra is gondoljanak.

Mikor 1831-ben a felvidéken dühöngött a kolera, az árva tót fiúkat az alföldi magyar gazdák mentették az elpusztulástól.

Fogadjuk fel most a török árvákat. A janicsárok keresztyén fiúkból lettek. Ők voltak a félhold legvitézesebb katonái.

Mi most az előrehaladt időben, a tisztultabb evangéliomi keresztyénségben, a régi sérelmeket igaz felebaráti részvétellel viszonzunk. Talán ezzel hozzuk őket az evangéliomhoz közelebb.

Áldás lesz ezen a vállalkozáson, ha valaki azt kezébe veszi. Áldás mindkét részre.

A hivatását nemesen betöltött öntudat és a karácsonyi Király áldása.

Dr. Ferenczy Gyula.

A magyar református lelkészi állás főbb problémái a XX. század elején.

(Folytatás és vége.)

XV.

A magyar református lelkésznek a szocializmus-hoz való viszonyát azon okból nem teszem bővebb fejtegetés tárgyává, mivel már nyolc évvel ezelőtt részletesen foglalkoztam épen e lap hasábjain ezzel a fontos s minket lelkészeket oly közletről érdeklő kérdéssel. A helyzet azóta annyiban változott, hogy a szocializmus mint az egész világon, úgy nálunk is hevesességéből sokat veszítve visszafejlődésben van. Azonban e nagy néptömeget mozgató szociális probléma ma is a legfontosabb társadalmi kérdések közé tartozik, amelyet a lelkésznek, aki közvetlenül érintkezik a néppel, figyelmen kívül hagyni nem lehet. Ha a szocializmus lényege a mai társadalmi és vagyoni állapotokkal való elégedetlenségben áll s célja a kapitalizmus túltengése, a született vagyoni arisztokrácia ellen való hadviselés: akkor nem mondok nagyot, ha azt állíthatom, miszerint elsősorban a magyar református lelkészt hathatja át a legnagyobb mértékben szociális érzélem. Krisztus tanát nem állíthatjuk sem a kapitalizmus, sem az arisztokrácia szolgálá- lába: Krisztus nem e kettőnek, hanem a szegény népnek a támogatására jött. Egy magyar református lelkésznek sohasem lehet a feladata a conservativizmus fentartása s bár a jelen dolgok rohamos megváltoztatására irányuló törekvéseknél fel kell is emelni békére hívó szózatát, de azért a haladás elvének képviselésétől elállania nem szabad. Bébel, a nagy szocialista agitátor joggal hirdeti, hogy a haladást elsősorban a fekete csuhás papok akadályozzák meg és ez az állítás reá is illik a katolikus s részben a conservatív német papokra, de nekünk, magyar református papoknak ezen felfogást magunkon száradni engedni már azon okból sem szabad, mert nekünk zászlóvivőknek kell lennünk kulturális téren, ahol pedig nem lehet más a jelszó, mint: haladni! Elégedetlenség a szocializmus lényege... de hát Istenem, van olyan kevésbé méltányolt elem a mai társadalomban, mint épen a református pap, aki képzettségéért és munkájáért oly csekély anyagi javadalmazásban részesül. Hiszen kifejtettem már fentebb, hogy semmiféle pályán sem kell az embernek úgy az iskolában, mint az iskolán kívül annyit tanulni, mint a lelkésznek. És a feladata? Óriási sok: Lelkész, az egyháztanács, különféle bizottságok, az iskolaszék, óvoda, ipariskola elnöke, belmissziói, községi, szövetkezeti, egyházmegyei, sőt néha politikai ügyek is igénybe veszik. A nép gondolkozásának jó irányban való terelését tőle várja a társadalom, szóval, ha hivatását igazán felfogja, nincsen a napnak olyan órája, amelyben ne kellene dolgoznia a közügyért, másokért, a népért. És mégis ilyen állás viselőinek fizetésül koldus alalmazna jut s anyagi helyzetét a mások ügyeivel való foglalkozás miatt sem javíthatja; el van foglalva, saját ügyeit elhanyagolja. Pedig ha egy lelkész anyagi gondoktól mentve lenne, áldásos munkája mennyire meghatározóznék, de így a közügy téren való munkálkodása közepett legszebb gondolatai közé oda

furakodik a gond, lelkesedésének a szárnyait leperzseli a létért való küzdelem.

Ujabb időben szociális téren szép szerep jut a lelkésznek a különféle szövetkezetekben, melyeknek irányítását, ha a lelkész intézi, azok iránt nagyobb bizodalommal van a nép. A szövetkezetekben való részvétel ugyan sokak szemében némi antiszemita jelleggel bír, azonban szerintem a dolgot nem ebből a szempontból kell nézni, hanem egyszerűen a szövetkezeti működést reakciónak kell tekintenünk az egészségtelen verseny és a kizsákmányolással szemben. És ezek a szövetkezetek, — különösen a fogyasztási és hitelszövetkezetek — a legnagyobb mértékben beváltak, sőt több községek tudok, ahol a szövetkezetek jövedelmeikből tekintélyes összegeket juttatnak egyházi célokra.

Még néhány szót a magyar református lelkész tudományos képzettségéről. Sokan szemére vetik lelkészi karunknak, hogy meglehetősen el van maradva, a kor igényeivel nem tart lépést korunk tudományával s társadalmi kérdéseivel. Akik azonban ilyen kicsinyítő véleménnyel vannak lelkészi karunkról, elfelejtik, hogy a korral csak anyagi eszközök birtokában lehet lépést tartani, a magyar református lelkészek többségének pedig nincsen elég anyagi ereje tudományos könyvek beszerzésére, lapok, folyóiratok járatására. A parókiális könyvtárak a lelkészek tudományos színvonalának az emelését célozzák. Azok a könyvek, amelyek eddig kibocsátattak a parókiális könyvtárak részére, tagadhatatlan tudományos jellegűek, kiváló szerzőktől, csak a baj itt abban rejlik, miszerint ezek a könyvek a lelkészek előtt már a theológiáról ismert dolgokkal foglalkoznak, de meg a theologia is folytonosan fejlődő tudomány lévén, ezek a művek rövid idő múlva elavulnak, a benne levő nézeteket egy-egy újabb kutatás, felfedezés teljesen halomra dönti. A parókiális könyvtárba szeretnék én világi jellegű, társadalmi kérdésekkel foglalkozó munkákat is látni. Szélesebb látkör elérése végett szükséges volna a lelkésznek olykor-olykor az utazás, amely kizökkentené a mindennapi élet egyhangúságából. El kell ismernünk, hogy az ORLE. az ő évenként tartott gyűléseivel sok tekintetben felébresztette az utazási kedvet a magyar református lelkészségben. Fájdalom, a magyar államnál nem sikerül kivinni a kedvezményes vasúti jegyet, tanítóink, — nem irigylem tőlök, megérdemlik — féljeggyel utaznak, mi pedig iskolaszéki elnökök, egész jeggyel. Bizony ezt az ügyet felszínen kellene tartanunk, hogy a tőlünk oly sokat követelő és váró állam végre -valahára kielégítené jogos igényünket.

* * *

Cikksorozatomban végére jutottam. Tudom s érzem, hogy fejtegetéseimben még sok kérdésre ki kellett volna térnem s az itt-ott felmerülő problémákat behatóbb vizsgálata alá vennem. De a tárgy oly sokoldalú, a mező, amelyen mozogtam, oly széles, hogy terjedelmes könyvet lehetne írni a szóban forgó témáról. Dolgozatomban természetességre törekedtem s úgy mutattam be a református lelkésznek a körülményeit, a helyzetét, ahogy láttam, ahogy tapasztaltam az éleiben. Véghetetlen örvendének, ha e fejtegetéseim közben felmerülő kérdésekhez minél többen hozzá szólnának, mert elismerem, hogy több,

általam szőnyegre hozott tárgy, különösen pedig a lelkészválasztás tisztázásra vár.

Cikksorozatamat azzal az óhajjal zárom, hogy bárcsak a magyar társadalom minél jobban felismerne a református lelkészek kulturmisszióját s nemes hivatásuk iránt az őket megillető anyagi és erkölcsi elismeréssel adózna.

Dr. Veress István.

A mi szolgálatunk lámpafény mellett.

A szellemi táplálékok kiosztásánál bennünket, az evangéliom szolgálait illet az elsőség. Ezt követeli tőlünk az emberiség nevében a kultúra is. Hiszen voltaképpen mi a kultúra? Semmi nem egyéb, mint egy hatalmas birkózás a természet nyers erőivel az emberiség javára, testünk kényelmére, lelkünk gyönyörűségére. A szél erejét, a víz rohanását, a kőszén hatalmas tüzét mind-mind felhasználják az emberek a saját kényelmök biztosítására, az emberiség boldogítására.

Hát azt az erőt, ami télnek idején ott ragyog mintegy a magyar földművelő ábrázatán, ami kisugárzik mintegy a szeme villanásából, azt a nyári munkától felszabadult szellemi erőt, azt a lelki fogékonyságot, amivel az Isten áldotta meg a magyar népet, vajjon mire használják fel? Ha mi ezeket a lelki javakat parlagon hagyjuk, felhasználják helyettünk mások. Felhasználják némely helyeken a baptisták és nazarénusok, más helyeken pedig a legújabb kor profétái, a hitetlenségnek egyedül csak csengő aranyakért, testi élvezetekért küzdő, Istent és embert gyűlölő sötétlelkű apostolai.

Lám a XX. században a technikusok valósággal fölibe emelkednek valamennyi szellemi munkásnak, mert a saját foglalkozásuk körében kizárólag a természet titokzatos erőit tartják szem előtt. Repülőgépeikkel megrendszabályozzák még a levegőt is, mi pedig csak folyvást egymást szeretnénk megrendszabályozni. Hol állanak ma a technikusok, a jelenkor papjai, a theologusok felett?

Mi manapság keveset törődünk a haladás törvényeivel. Elhitetjük magunkkal itten-ottan, hogy szolgálatainkat egyedül csak nappal végezhetjük. Alig vesszük észre, hogy elmúltak a régi idők, amikor még a debreceni diák egy-egy faggyúgyertya mellett studiózta Aranyi tiszteletes professzor uram dogmatikáját, amikor a faggyúgyertyát vásárló diák estének idején ilyen szavakkal költötte fel ágyban szundikáló kollegáit: „Az én gyertyám mellett ne aludjatok, keljete fel, mert gyertya van a coetusban“.

A faggyúgyertyák kora lejárt, sőt lejár maholnap a petroleum-lámpák ideje is. Villanyfényvel világított vonatok robognak szét az alföldön Budapesttől Szatmár, Bécs, Brassó, Orsova felé. Vasutak épülnek a legelhagyatottabb falvak mellett is. A szegénylegények régi tanyái helyén órházak emelkednek; Zöld Marci, Patkó Bandi helyett a vasúti bakterek lépdelnek az egykori néptelen puszták zombékos tájékain.

Mikor a haladás nyomait látjuk mindenfelé, vajjon nem merül-e fel előttünk ama kérdés, hogy ezzel

a nagyfokú haladással kapcsolatban nem változik-e meg az emberi agy eddigi működése, vajjon megelégednek-e a mi magyarjaink az eddigi szellemi táplálékkal? Különösen pedig télnek idején elégséges dolog-e minékünk egyedül az adventi napok jelentőségéről, a télről, a farsangról s a bőjtről prédikációkat tartani? Valljuk meg őszintén, hogy ma már egyedül azokkal a néhai Kuliffay tiszteletes uram modorában megírt egyházi beszédekkel a mi hivatásunknak nem teszünk teljesen eleget.

Elérkezett az ideje, hogy egészen komolyan foglalkozzunk nemcsak azzal a kérdéssel, hogy tényleg szükségünk van nekünk ezekre a téli vallásos estélyekre, hanem azzal a kérdéssel is, hogy miféle témákkal foglalkozunk ezen estélyeken. Fájdalom, hogy az egyházi beszédek, illetőleg beszédvárak kiadói, szerkesztői ezzel a kérdéssel még igen keveset foglalkoztak. Pedig néha-néha akár a Debreceni Lelkészi Társban, akár más hasonló szellemű beszédvárban már is elkelve egy-egy téli estére való, népies nyelven megírt értekezés. Ne mondják közöttünk még azok a „jó svádájú“ kollegák sem, hogy keressen magának minden lelkipásztor témát ezekre az estélyekre, mert hát hiába, nekünk papoknak is be kell látnunk, hogy mégis csak többre megyünk, ha egymást — legáltalában szellemileg — segítjük, mintha egymás szellemi javaival éppenséggel semmit sem törődünk. Látom én b. e. Gergely Antal írott munkáiból is, hogy még ez az illusztris tehetség sem használt folyton új gondolatot. Neki is szüksége volt a mások gondolataira, a mások eszméire is.

A vallásos estélyek témáinak megválasztásánál különben is nagy óvatossággal kell eljárunk, ha azt akarjuk, hogy állandó közönséget szerezzünk ezen estélyek számára. Vannak bizonyos tárgyak, amelyek némely vidék református lakosságát éppenséggel nem érdeklik. Itt van például a délvidéki magyarság. Határozottan merem állítani, hogy a délvidéki magyarságot a történelmi tárgyak nem nagyon érdeklik, ellenben az egyházkerület északi fekvésű egyházmegyéiben éppen ezek a történelmi tárgyú szabadelőadások nyerik meg legjobban a közönséget. Azt aztán felesleges dolog itt fejtegetni, hogy ennek oka jórésztben a nép történelmi múltjában keresendő, amennyiben a délvidéki magyarság zöme jobbágy nép volt, a felvidéki magyarság ellenben nagybárára a kiváltságokat élvező, történelmi múltjára büszke, nemesi osztályhoz tartozott; csak annyi tény, hogy az egyes vidékek református lakosságának szellemi szükségleteit eredményesen ellátni felettébb nehéz dolog. Ezért volna szükségünk arra, hogy a mi téli esteli óráink ellátására mennél több kidolgozott téma állana rendelkezésünkre. Ime ez is egy új tér a legújabb idők egyházi íróinak számára.

Nem kell hát kunktátoroskodnunk. Szolgálunk kell az Urat mind alkalmas, mind alkalmatlan időben. Ma még ott állunk, amint az egyes vallásos estélyek referádáiból olvassuk, hogy a lelkészek sok helyen egyedül csak a régi sablonos felolvasásokat kultiválják. Pedig hát a felolvasás szerény nézetem szerint nem nekünk való. A református paphoz legjobban illik a szabadelőadás. A felolvasás csak az északisark utazóinak s más nagynevű tudósoknak ajánlatos, akikre nézve felettébb tanácsos dolog az

egyes eszméket papírra vetni, nehogy valami módon összevarrják azokat az elmaradhatatlan, tudományos színezetű technikus terminusokat. Legokosabb dolog hát azokat a számozott kutyanyelveket otthon hagyni az íróasztal fiókjában s beszélni úgy, mintha csak valamelyik szomszédban lakozó atyánkfiaival társalogna az ember az idők mostohaságáról.

Ránk nézve eddig a templomi katedra volt az a legelső szentély, ahonnan az örökkévaló Isten igéjét kellett hirdetni. Pedig egyedül csak a nappali fény mellett kellett szolgálnunk az Urat, most már oda kell állanunk a lámpafény alá is. Ellenségeink különben is régóta dolgoznak ellenünk lámpafény mellett. A nép által érthetetlen misék, a gyarló embereket szentekké, isteni erővel felruházott tekintélyekké beatifikált égi hatalmasságok dieshymnusai, gyermyak fénye mellett nyerne kifejezést évszázadok óta. Újabb időkben pedig a hitelenség apostolai villany- és acetylenfény mellett kezdenek dolgozni ellenünk. Álljunk hát talpra, amikor azt látjuk, hogy a reformáció régi ellenségei, a bálványimádás és a hitelenség szellemei ismét tábort járnak körülöttünk. Városi s falusi iskoláinkban, tanácstermeinkben zendüljenek fel a télnek esteli óráiban a mi kedves szent énekeink. Régi zsoltáraink, dicséreteink elhangzása után pedig csendüljön fel a lámpafény mellett az Isten igéje, a legújabb idők nyelvén, a legújabb kor eszményitől megvilágítva.

Ne féljünk attól, hogy az ige magvai terméketlen talajba fognak hullani. Hiszen évezredekkel ezelőtt meg volt már írva a Mózes könyvében: Formálta vala pedig az Ur Isten az embert a földnek porából. (I. Móz. II. 7.) A magyar embert az Isten magyar földből formálta, magyar földből teremtette. A magyar föld pedig Európának a legáldottabb földje. Megterem ebben a jó magyar földben a mársékelt égőnek minden nemes plántája, de megterem itt a szerbtövis, a konkoly, sőt a bolondító csalmatok is. Minden attól függ, hogy mit és milyen vigyázat mellett vetünk a földre. Nem kell hát késlekednünk az evangéliumi magvak elvetésével, meg kell előznünk a bibliában is szereplő éjjeli konkolyhíntőket, meg kell előznünk őket még akkor is, ha esteli óráinkat veszi igénybe a magvetés nemes munkája.

Baráth Imre.

Látások.

Felolvasás a gávai „rongyos gyűlésen”.

Tisztelt Uraim! Számot kell vetnem és számot is vetek a rendelkezésre álló kevés kis idővel. Csak gondolkodási anyagot adok s úgy szeretném!... ha gondolkodnának felette. Úgy szeretném, ha a lélek fényzóróját rávezethetném azokra a pontokra, melyekre figyelmüket ezennel felkérem.

Először is a Bibliához viszem az önök lelkét. Ne kicsinyeljék a Bibliát!... nincs több „élet könyve”, csak a Biblia. Én sok szép és jó könyvet olvastam életemben, a tudás egész birodalmában, gondolkodva, egybevetve, emberi életünkre irányítva a tudás és tudhatás világát, — azért mondom és nem papi állásomból kifolyólag, hogy nincs több „élet könyve”, csak a Biblia.

A jó öreg ótestamentomban rányitok Hózeás próféta könyvére s a II-ik rész 19—22. verseiben olvasom a következőket: „Az Úrnak szózata: eljegyezzek téged magamnak hűséggel és megismered a Jehovát. És azon a napon meghallgatom az egeket, azok pedig meghallgatják a földet; a föld pedig meghallgatja a búzát és a mustot és az olajat; azok pedig meghallgatják Jezréelt. És bevetem őt magamnak a földre és megkegyelmezek a kegyelemből kiesettnek és azt mondom a megvetett népnek: én népem vagy te, — ő pedig ezt mondja: én istenem!”

Igy szól Jáhve, az élet ura.

A legmélyebb élettudomány van e szavakban, ahova csak most kezdenek felemelkedni a legbölcsőbb elmék.

Próbáljuk megérteni a mi napi életünkből.

A kertemben igyekeztem kinyesegetni, tavasz óta, minden gyomot, a legkisebb fűszálat is, főként az útakról és utak mellől. Egy magocska sem hullhatott el, mert meg sem nőhetett. És most, az esős napokban, olyan pázsit nőtt útakon és utak mellett, hogy nincs az a bársony gyepszőnyeg, mely sűrűbb, vékonyabb, üdőbb volna! Miből nőtt ez?... ki szórta el ily egyenletesen a magvakat?... Hisz évek óta magam gondozom s nem nőtt itt maghozó fű soha!

Háborús hírekkel vannak telve az ujságok. Montenegró már megindult, megindul utána az egész Balkán, valami szent örület ragadja a népeket, elnyomott testvéreik felszabadítására. Ezrek, száz- ezrek vetik magukat a pusztulás elé, hogy más száz- ezreket szabaddá tegyenek. Legalább így mondják ők, a szabadítók.

Magyarországon is búcsújárás van. Magas állású, a magyar politikai és társadalmi élet legjobb nevét viselő egyénei járják e haza téreit, Kárpátoktól le az Aldunáig, egy különös jelszóval: az általános titkos, községenkénti választás, csodaerejűnek állított jelszavával. Az emberi jogaiktól megfosztott néprétegek érvényesülésének és boldogulásának útja volna ez. Hogy élhessen az élet, egyenként is, együttesen is, az élet tiszta jellege szerint, amint akár a fűben, akár emberi alakban, élni hivatott és élni vágyik. Így mondják, így hirdetik, élőszóban és írásaikban, azok a kiváló hazafiak.

Csak még egyet.

A gyermekvédő ligáról emlékezem, hazánkban, mely intézmény többféle alcímek alatt, megint az élni nem tudó élet útjait egyengetné, — akár elhagyatottság, akár szegénység, akár különböző bűnök miatt akad meg az ifjú ember élete. Ezek nyomorúsága, mintegy kínzó tövisként hatolt a nagy társadalom lelkiismeretébe és különböző segítő munkákra kényszeríti ezt a közlelkiismeretet.

No, most itt megállok. S igyekszem meglátni azt a láthatatlan összeköttetést, mely az itt elsorolt egynéhány tényt egymáshoz fűzi. Az én kertem fűserkenése és a patronázs közt, vagy az általános titkos között, ugyan micsoda összeköttetés vagy? Visszamegyek a Bibliához, hadd magyarázza nekem az életet. Ismétlem és újra figyelembe ajánlom a látó lélek figyelmeztetését:

„Azon a napon meghallgatom az egeket, azok pedig meghallgatják a földet; a föld pedig meghallgatja a búzát és a mustot és az olajat; azok pedig meghallgatják Jezréelt”.

Micsoda fenséges látomány ez!...

Mintha ez a régi zsidó próféta, az élet kohója mellett ülne s onnan nézné, hogyan szikrázik szét a lét, millió meg millió alakja! Mint mikor ugyancsak fujtat a fúvó, csattog a pöröly s szanaszét szállnak, kavarnak, örvénylenek a szikrák! A bölcsészet atyja tanítja, hogy minden az *egy*hez tartozik s csak gyermekész látja külön a dolgokat. Minden egybefoly, mint a víz, bár elemeire bontható — s így lesznek a részek. A száraz fából fellobban a láng, ebből kiáramlik a hő, beáramlik az én fázó tagjaimba s kellemes érzéssé válik idegeimbens e kellemes érzés önkénytelenül egy kedves dal hanglétráján száll... száll... oda igyekszik, honnan az a száraz fa lobogó lángját, melegét nyerte: a napba. A lét milliárd alakja egybeforr, mint a különböző színekből összerólt kerék, ha gyors forgásba jő, csak egy alapszint mutat. Így hallgat Jáhve az égre, — az ég a földre, — a föld a maga terményére, — a termény az emberre, — az ember ezt mondja: én istenem! Ime az élet körforgása, kezdve a teremtő erőn s visszatér Őbele...

Így látja a mai tudomány is. Tökéletesen így látja! És így ölelkezik a legdurvább négy lábú materializmus az angyalszárnyakon suhanó örökerővel. S kezdve az égen, végezve a föld porán — végeredményében mind az ember javáról tanácskozik..

Hogy összetalálkozik az ős pogány természet-istenítés, az elbűvölő gyermekmesékben, vagy az Olimp-építő görög képzeletben, vagy a Hózeás lelkében: hallgat, beszél, tanácskozik: ég, föld, Isten, ember, a búza, a must, az olaj... Akár egy tudományos akadémia, vagy... a szabad gondolkodók gilisztái!...

Szóval: a tények kiállanak, hogy az életnek mozgató ereje van. Az őszi üde pázsit a kertemben, a balkáni népek ölelkezése, vagy az „általános titkos” zür-zenéje, vagy a füstölgő, pislogó mécsbelek a patronázs védettjeiben és még sok... sok ilyen veszendő, de élni kívánó élet, oda emeli lelkünket, különböző úton. — legyen az politika, társadalmi mentő akció, tudományos kísérletezés, vallásos elmélyedés, szent örület, vagy bármi más, — oda a lét küldettségéhez, amely külfölből fakad az a kis patak, mely a szívet hajtja.

Egy világhírű közgazdasági tudós most tartott felolvasást Budapesten meghívásra s mikor a régi időtől maig áthaladt a különböző gazdasági rendszereken s azok eredményein, végre ő is, vagy a természeti szükségességen, vagy a jó istenen akadt meg. De minden anyag forgalma, az emberen át Isten felé törekszik s onnan megint az ember felé.

A Biblia azt mondja, hogy a teremtettség célja: az emberi jólét, a kölcsönösség alapján; a legújabb gazdasági elméletek is ide jutnak s akár trósz, akár szakszervezetek útján, — az egyéni jólét, az egyéni boldogulás ösztönzi, sarkalja az életerőket. Ott lappang, ott bújkál az élet, látatlanul a föld porában s mint az éhes polip, csápjait mindenfelé nyújtja, hogy élőalakká lehetségének parányait összerendezze, aztán nekiindul, társakat keresve, míg eljut az emberig, akár táplálék, akár légzés, akár hő alakjában. Jön, mert muszáj, — megy, mert muszáj. Hózeás szebben mondja: „egymásra hallgatnak ég és föld és minden elemek. A régi bölcs ez egymásra

hallgatást nevezte a szférák zenéjének. A nagy élet összhangja... a teremtő erő!...

Tisztelt Uraim! Tulajdonképpen e kedves zenének egy hanghulláma volna a mi mostani rongyos gyűlésünk is. Parányokat viszünk ilyenkor a hiányzó életelemekhez. Talán egy kis szegecskét az értelem gépezetéhez, mely még ott hiányzik. Minő isteni szépen fejezi ki Hózeás: eljegyzést tart az Úr!... Az eljegyzéshez sok minden kell s az eljegyzés — örömmünnep!... Vajjon miért örömmünnep? Mert az élet útja készül! Egész életünk: eljegyzés — születendő dolgokhoz, életjelenségekhez. Ha kezemből veszek egy könyvet, ez is eljegyzés, egy születendő gondolathoz. És így tovább, ezer és ezer alakban. S ha azt akarom, hogy új, meg új örömeim születessenek, új meg új eljegyzést kell tartanom az anyagi, szellemi és erkölcsi lét eszközeivel. Társul szegődni embertársamhoz, hogy közös erővel, munkával, eszközökkel, létre segítsünk minden jót, ami még nem volt.

Ez a való emberi élet, vagy: az emberi élet valósága. A többi pedig — az emberi élet elvesztegetése. Fájdalom, ezt mi már leginkább késő tudjuk meg!

Legyünk rajta, hogy az utánunk következők, a mi vállunkon, felebb emelkedhessenek. S hogy biztosan emelkedhessenek, álljunk mindig szilárd derékkal, felemelt tiszta fővel.

Andrássy Kálmán.

Egyházkerületi közgyűlés.

(Folyt. és vége.)

Az esperesi-kar javaslata alapján a rendkívüli szükségletek enyhítésére fentartott 3200 korona államszegélyből az egyházkerületi közgyűlés a következőleg rendelkezik: az időközi, püspökileg engedélyezett segélyezések után rendelkezésre álló 3084 K 80 fillérből 296 kor. 80 fillért visszatart. A bilkei egyházközségnek kiutal 100 kor. segélyt, ezenkívül 96 folyamodó között 28 koronájával kioszt 2688 kor. segélyt. Egyidejűleg az esperesi-kar javaslatára kimondja a közgyűlés, hogy a segélyezésnek ezt az alakját véglegesen megszünteti; a 3200 koronából 2500 koronával emeli a népiskolai tökeszegély-pénztár vagyoni erejét, 700 koronát pedig fen hagy a momentán, rendkívüli szükségek enyhítésére püspök urunk rendelkezése alatt.

Az érmelléki egyházmegye 6-ra kívánja emelni mindkét rendű tanácsbíróinak a létszámát. Engedélyeztetett.

A felsőszabolcsi egyházmegye indítványt terjesztett be az egyházfentartási alap kötelező létesítése iránt. Jelentéstételre Márk Endre ügyész, Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok és Varga Pál számvevőnek azzal az utasítással adott ki, hogy javaslatukat a tavaszi egyházkerületi közgyűlésre terjesszék fel.

Megerősítést nyert a bihari egyházmegye szabályzata a belhivatalnoki változások alkalmával a javadalom megosztása tárgyában.

A debreceni egyházmegye azt sürgeti, hogy a többfelől megnyilvánult közóhajhoz képest az egyetemes konvent irodájában az egyházi ügyekkel

gyakorlatilag közvetlenül foglalkozott lelkész-jellegű egyén is alkalmazassék, már csak a paritás elvénél fogva is s az így alkalmazott egyén megfelelő jogkörű állást nyerjen. A nagyon is időszerű indítványt a közgyűlés pártolással küldi a konventhez.

A földéaki volt leányegyház egyházkerületi engedéllyel anyaegyházzá szervezkedett. Megfelelő igazolás mellett folyamodott a kongruáért. Azonban elutasított. Egyházkerületünknek áll jogában elbírálni azt, hogy hol szükséges anyaegyházat szervezni. Földéák úgy Makótól, mint Hódmezővásárhelytől igen messze esik; a lélekszám megközelíti a 400-at; az egyházi adót a törvényszabta kulcs szerint kivetette. A kongrua-törvény sehol sem határozza meg, hogy mennyi a minimális lélekszám a kongrua igényelhetésére, az egyházkerületi közgyűlés a kongrua folyósítása céljából a megfelelő igazolásokkal újabb felterjesztést intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz.

Tudomásul vétetett az avasfelsőfalui, kevevári, pécskai, bucsatelepi egyházi alakulások. A káplánlartás iránt felérkezett kérvények kedvezőleg láttak el.

A tiszaszőlősi főgondnoki állás megszüntetésének kérdése nem tartozván a közgyűlés elé, az iratok visszatétettek.

A nyíracsádi és ábrányi gyülekezetek egyezsége megerősített. A körösteremi egyházközség az egyházközségi közgyűlés szervezésének kötelezettsége alól felmentetett. A békésbányai egyház közalaphátralék elengedése iránt felküldött kérelemnek nem volt hely adható.

Indítványoztatott, hogy az egyházmegyei s egyéb felterjesztések beadásának határideje szabályoztassék, mivel a beadványok tanulmányozására idő kell. A közgyűlés kimondja, hogy a tavaszi gyűléshez intézett beadványok május 1-ig, az őszihez október 20-ig benyújtandók; a jegyzőkönyvi számot nélkülöző egyházmegyei felterjesztések nem vétetnek tárgyalás alá s ebben a tekintetben az elnökség sem fog kivételnek helyet adni.

Többrendbeli felebvezések kerültek fel, nagy részök visszaútasítottak. Többrendbeli felszólalásra adott alkalmat a hódmezővásárhelyi egyház 6 egyházközségre való felosztásának s egyházmegyévé való alakulásának kérdése. A felosztást a presbiteriumban egy szavazattöbbséggel elfogadták olyan feltétel mellett, hogy az új egyházközségek külön egyházmegyét alkotnak. A kérdés az egyházközségi közgyűlés elé került, ott azonban a kérdést leszávták. Innen az egyházmegyére kerülven a dolog, az egyházmegye újabb megfontolásra visszatette a presbiteriumhoz. Ez ellen az egyházkerületre felebveztek. A kérdésben először Pap Imre egyházmegyei képviselő szólalt fel. Ismerteti a helyzetet s határozati javaslatában kéri a presbiterium határozatának megerősítését. *Degenfeld József gróf főgondnok* véleménye szerint ezt a kérdést itt most még nem lehet tárgyalni. *Jánosi Zoltán* szerint az egyházközségekké való alakulást a törvény megengedi, az egyházmegyévé való alakulás iránt az egyházmegye kérdező meg. Hiszen a megosztást a fejlődés érdeke követeli. Reá mutat, hogy ime most is több, mint 400 ügdarabot kell ellátni a közgyűlésnek s ebben a

tekintetben előnyben állanak a lutheránusok s az erdélyiek az igazgatótanáccsal. Ha már most Hódmezővásárhelynek joga van több egyházközségre szakadni, csak az a kérdés, hogy melyik szerv csinálja azt meg? Ez a kérdés nincs az egyházközségi közgyűlés elé utalva a törvényben, mert vagyon elidegenítésről itt nincs szó. Sorba olvassa, miket utal a törvény az egyházközségi közgyűlés elé. Tehát a jog a presbiteriumé. A presbiterium — az már mindegy, hogy hány szótöbbséggel! — ezt a szervezkedést kimondta. Ezt a presbiteriumi határozatot innen jóvá kell hagyni. A fejlődhetés nevében kéri, hogy a kor követelményének adjuk meg a lehetőséget, hagyjuk jóvá a presbiterium határozatát.

Dr. Kun Béla jelzi, hogy a presbiterium feltételhez köti az alakulást, t. i. ha külön egyházmegyévé alakulhat. Téved Jánosi abban a felfogásban, hogy itt vagyon-elidegenítésről ne volna szó.

Fekete Márton egyházmegyei gondnok kijelenti, hogy a békésbányai egyházmegye nem vet gátat az alakulás elé. De hangsúlyozza, hogy a kérdés még nincs úgy megérve, hogy abban végleges határozatot hozzunk. 20—25 év óta vajudik már a kérdés, most nem előre halad, hanem visszafelé fejlődik. Hiszen a presbiteriumban is csak egy szótöbbséggel hozták a felosztás határozatát, mit a közgyűlésben 64 szóval 28 ellenében már elvetettek. Nem keresi az okát: politika vagy nem politika? Az a kérdés, hogy mi történjék? Az egyházmegye úgy tartja, hogy bővebb megfontolásra van szükség. Foglalkozzék azzal az egyházzal tovább is. Az egyházmegye sem útját nem állja, sem imperative nem avatkozik bele, de meg nem történtnek sem tekintheti az egyházközségi közgyűlés határozatát. Ha nem sikerült: arról sem ott, sem itt nem tehetünk. Kéri az egyházmegye határozatának jóváhagyását.

György Endre egyházmegyei gondnok elfogadja az előadó javaslatát. Nem szólal fel, ha Jánosi Zoltán tanácsbíró két elvet nem érint. Meggyőződése, hogy az egyházmegye határozata nélkül itt határozatot hozni nem lehet, már pedig az egyházmegye érdemileg nem határozott. Hiszen a megosztás fontos feltételhez van kötve, ebben az érdeemben az egyházmegyének nyilatkoznia kell. A demokrácia nevében tiltakozik az ellen a felfogás ellen, mintha az egyházközségi gyűlésnek itt joga nem volna a presbiteriummal szemben. Az új alakulás vagyonkérdéseket, adóügyi változásokat von maga után. Tehát igenis van szó vagyonkérdésről, mely az egyházközségi közgyűlés elé tartozik. Jánosi rabulista módon szólott. Ezt a sérteni akarás teljes kizárásával kívánja megjegyezni. Ki van zárva, hogy a vagyonmegosztás ne tartoznék a közgyűlés hatáskörébe. Am, ha az erdélyi igazgatótanács mintájára való szervezkedést óhajtjuk: az ORLE. körében lehet annak propagandát csinálni. *Jánosi Zoltán* a sértő szándéknak hasonló módon való teljes kizárásával, a rabulista vonatkozást tisztelettel visszaútasítja. Úgy tartja, hogy az ő demokratikus felfogását nem kell védeni György Endre gondnokkal szemben. Végtere is ő soha sem beszélt az általános titkos szavazás ellen. Kéri, hogy ok nélkül ne vádoltassék rabulistasággal.

Dr. Ferenczy Gyula szerint a zsinat nem azért

hozta a törvényt, hogy lenyakkazzuk a kérvényezőket. A zsinatnak a törvényalkotással meg volt a maga helyes ideája. Nem szabad azt mesterségesen elfojtani. Kötelességünk, hogy segítségére legyünk a fejlődni törekvőknek. Bátran lezögezhetjük azt a felfogást, hogy itt csak a presbiterium illetékes a döntésre. Végül az előadó javaslata értelmében az egyházmegye határozata erősített meg.

Felelkezés került a közgyűlés elé a mezőtúri főgondnok választása ügyében. A dolog érdeme az, hogy dr. Ádám Sándor egyházközségi főgondnok megbízásának lejártát u'án is fungált, részt vett a presbiteri gyűlésben. Erről az elnökség megfedkezett, de a főgondnok jól tudta. Midőn ez nyilvánossá lett, a presbiterium azt határozta, hogy mivel dr. Ádám Sándor volt főgondnok iránt bizalommal viseltetnek, maradjon továbbra is főgondnok. Ez ellen felelkezés ment az egyházmegyére. Ott elrendelték az új választást, de fegyelmi megindítását nem kívánta. Azonban a rendelő határozatot a presbiterium nem vette tudomásul, hanem az ellen az egyházkerületre felelkezett. Az egyházkerületi közgyűlés az egyházmegye határozatát jóváhagyta, tehát a presbiterium felelkezését elutasította; egyben, mivel a főgondnok az ő tisztét a megbízás lejártát u'án is gyakorolta, a presbiterium pedig a törvénytelen állapot fentartásához hozzájárult, alkalmat adván arra, hogy a presbiteriumban olyan egyént foglalhasson helyet, kinek ott a törvény szerinti helye nincs; mivel a presbiterium az egyházmegye rendelő határozatát tudomásul nem vette: a presbiterium és annak elnöksége ellen, az E. T. V. t.-c. 34. §. A) 1. és 4. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségek forogván fenn, a fegyelmi eljárást elrendeli. Lánvi Lajosra vonatkozó helytelenítő részt halálra kívül helyezi. A több irányú felvilágosító felszólalások kedvetlen megvilágosításban mutatták be a mezőtúri helyzetet.

Törökzenitniklőről 3 felelkezés is került fel. Mindenik elutasított.

Nem követhetjük referadánkban a közgyűlés minden határozatát. Itt csak azt jelezzük meg, hogy 392 ügydarab látott el a közgyűlésben, ezenkívül a bíróság 34 ügyet intézett el. November 21-én estvére valóban kifáradva oszlottak el a közgyűlés tagjai, miután a különböző bizottsági jelentéseket, az adás-vételi, csere-szerződéseket s kölcsön-kérvényeket ellátták.

Egy török nő levele.

Saira Iseddin-Kisy, előkelő fiatal török nő, akit Konstantinápolyban mint írónőt is elismernek, még a háború kitörésekor a következő nyílt levelet intézte Oroszország művelt nőihez:

Orosz nők! Törvényeitek és családi hagyományaitok; hajlamaitok és szokásaitok teljesen eltérnek a mienktől. Ismerem az orosz írókat, de orosz nőt életemben még soha sem láttam szemtől szemben. Mégis úgy érzem, ismerlek benneteket, ismerem nemességteket, áldozatkészségteket, lángoló lelkesedni tudástokat, melyet Turgenjev és a ti nagy Tolsztojtok oly elragadóan ír le! Sokat olvastam már rólatok és ez ad bátorságot arra, hogy szívem

fellángolásával kiáltó üzenetet küldjek nektek a Boszporuson és a Fekete tengeren át, hadd keltsen visszhangot nálatok. — Hallgassátok meg a török nő e kiáltását, még ha esztelennek, nevetségesnek hangzanék is nektek!

Akár mennyire igyekeznek is török ujságaink és államférfiaink arról győzni meg bennünket, hogy Oroszországban megvetik a mi török nemzetünket és a gazemberek, gézengúzok és lelketlen fenevadak milliónyi hordájának tekintik — én nem hiszem! Hiszen mi is csak olyan fehér emberek vagyunk, mint ti és veletek együtt szeretjük az eget, a napot, az Istent, a családot, a népet és a kötelességet!

Egyetlen csatakiáltás járja be egész Törökországot!... De a külvilág nem látja a könyek árját, melyeket a házakban ontanak, ahol anyák megáldják fiaikat, mielőtt azok elindulnak, hogy Törökországot megóvják a gyalázattól. Nem mi kezdtük a háborút, nem mi vertük agyon az első katonát! A ti szláv testvéreitek rontottak ránk azzal a szilárd elhatározással, hogy Törökországot elpusztítsák a föld színéről. A keresztyének ne tudnának más módot arra, hogy az évszázados viszályt és gyűlölködést megszüntessék?!...

Nem vagytok hijával a tudósoknak, nagylelkű profétáknak, a világbéke felkent apostolainak és mégis ti kiáltottátok legelőször: „Bosszú, halál, embervér”. Igaz, a babona rábírt közülünk egyeseket, hogy a keresztyénekre törjenek és szomszédos telepkeket feldúljanak, de ez még nem teszi indokoltá egy egész ország kihívását, melynek népe a maga összességében — Allahra esküszöm — ártatlan ebben és semmi része sincs a verekedésekben és összeütközésekben.

Azt felelitek erre, hogy hiába kíséreltek meg mindent a gonosztevők megbüntetésére, kiirtására... De ne mondjátok ezt, mert ez csak a diplomatáktól eredő hazugság, a politikusok ámitása és a zsákmányolók kieszelése, akik már régen rávetették karvalyszemőket a szegény, kiszípolyozott török földre, hogy azt darabokra tépjék. A mi népünk a békét áhítozza, egvetértésben kíván élni szomszédaival, békén és örömben otthon. Sokkal békésebb a föld minden más népénél és erről könnyen meggyőződhetnétek, ha ősrégi előítéletekről lemondva, közelebb akarnátok férközni a lelkünkhöz! Mire való a vérontás, mire való a háború réme s a halottak halmaza!

Egyesüljete egy nagy kongresszuson a szlávok legjobbjai a törökök legjobbjaival és keressenek együtt módot a Balkán népek békés közeledésére, a gyűlölet és gonoszság kiirtására, mely sötét fátyolt borít országunkra... Félre a diplomatákkal, a lietekkel és mieinkkel egyaránt!... Félre az ellenségeskedésre, felforgatásra biztatókkal! Helyet a népnek, hadd beszélhessen maga helyett!

Nem akarunk sírokat ásni, de nehéz szívvel küzdünk, mert árváink könnye unszol erre. Még annak pusztá gondolatára is megboradunk, hogy a magunk és a szlávok boldogsága vérből, apáink, testvéreink halálhörgéséből fakadjon!... Kérjétek hát ti orosz nők is a békét! ne lobogtassátok a harci fáklját, ne szítsátok ellenségeink szenvedélyét és ne követeljete bosszút... A háború nem ismer

Istent, emberi lelket, az csak fenevad... de nekünk nem kell a háború épp oly kevésbé, mint ahogy nincs szükségünk elhagyott családokra, szerencsétlen gyermekekre...

*

Eddig a török nő levele a szláv keresztyén nőkhöz. Lángoló hazaszeretet, de egyben forró békeszeretet is hangzik szavaiból. A szláv népek még nem érettek meg a mindenkor békét hirdető kulturára, a szláv nők pedig nem hallgatták meg a kérő szavakat. Értsünk róla mi és tegyünk is róla.

Külföldi egyházi élet.

Az egyházi unió kérdése Amerika népét nem hagyja nyugodni. A számtalan felekezetekre való, indokolatlan széttagoltság, mint kínzó lelkiismereti gyöttri őket s időről-időre a hiba helyrehozását követeli. Három irányban indult meg az uniómozgalom. Az első álláspontot Róma képviseli s ismert mottója ez: „térjetelek vissza hozzám mindannyian, mert csak nálam található fel az igazság”. Szava, mint puztában kiáltó szó hangzik el. A második irány az anglikán, illetve amerikai leánya, az *episkopális* egyház kebeléből indult ki. A püspöki egyház nem akar lemondani az összkeresztyéniség egyesítésének nagyszerű gondolatáról s Róma és a disszidensek között közvetítő álláspontot foglalva el az apostolica successio épségben tarthatása végett a püspöki hivatal, mint külön ordó elfogadását ajánlja. Ha a püspöki hivatal el nem ismerő protestánsok elfogadnák ajánlatát, az episkopális egyház kész volna lemondani az unió érdekében a Common Prayer-ben megállapított liturgiájáról s az ezzel együtt járó egyéb külsőségekről. A harmadik párt az episkopális egyházon kívül álló többi protestáns felekezetekből áll. Ezeknek jelszava nem annyira az unió, mint a federáció. Évnegyvedenként gyűlésre jönnek össze (most decemberben Chicagóban) s a felekezeti korlátok lerombolása nélkül egymást kölcsönösen Krisztus egyháza tagjaiul ismerik el és közös keresztyén ügyekre tartanak értekezletet (pl. elvált egyéneket mely esetben lehet egyháziilag megáldani s milyen viszonyban álljon az egyház a munkásmozgalommal szemben stb.). Az egymáshoz való közeledés és vitális vallásos kérdések megvitatása mindenestre haszonnal jár, de gyakorlati szempontból nem elégíti ki a várakozásokat. De talán úgy tekinthető, mint áldásos mag, mely idővel terebélyes fává növekedik.

Róma és a bibliai tudományok. Rómában a Piazza della Pilottán megnyitott a pápa által három évvel ezelőtt kezdeményezett bibliai iskola. Az új intézménynek célja az, hogy a kiválóbb róm. kath. semináriumi növendékeket alaposabb bibliai kiképezésben részesítse, hogy így a modernisták és racionalisták ellen megvédelmezhesse a római egyház álláspontját. Öröndetes dolog, hogy Róma nagyobb súlyt kezd helyezni az írásokra, noha az intézmény felállítása első sorban nem a biblia való igazságainak megismerését, hanem az aquinói scholastica szolgálatát célozza. Tizenkét tanár adja elő a studiumokat, három az exegésist, kettő a régiség-tant és bibliai földrajzot, öt a bibliai nyelveket

(héber, görög, arab, kopot, aram, assir) és kettő a paleográphiát. Összesen 125 tanuló iratkozott be, akik 25 nemzetet képviselnek. Az olaszok harmincan vannak.

A török—balkán háború az érdekelt országok keresztyén népe egyházi életére is felvonja figyelmünket. Bulgáriában az utóbbi években öröndetes javult a protestánsok helyzete és számok emelkedésben van. Vasárnapi iskolákat, egyházi egyleteket szabadon szervezhetnek, a bibliát minden veszedelem nélkül árulhatják (nem úgy, mint Ausztria egyes tartományában, ahonnan a kolportörök erőszakos úton történt kiutasítása a külföld előtt igen rossz világot vetett a szomszéd országban uralkodó középkori állapotokra). A protestánsok múlt évi nagygyűlésén egyik szónok, az ortodox vallású s országos híró költő, Mikailovsky Spolan volt, aki a keresztyén vallásnak újjászülő erejéről s más hitrendszer feletti supremáciájáról tartott előadást. Maga a bulgár nemzeti ortodox egyház is politikai jellegének mellőzésével évről-évre inkább vallásos intézmény kezd lenni. Csak az örmények helyzete nem akar javulni. Ez évezredes nép, mely politikai önállóságáért hősi esatákat folytatott a múltban s egyházi függetlenségét is megtartotta, öldökléseket kénytelen állandóan szenvedni a törökök részéről. Feljajdulása gyakran betölti a Nyugat keresztyén népeit, aki tehetetlenül nézik a félhold erőszakosságát.

Német—lengyel konfliktus. Németország tartományában nagy számmal élnek lengyel római katolikusok, kiknek egy része Oroszországból menekült be az üldözések elől. Sőt délre, a Rajna partvidéke felé is terjed a lengyel vonal. Sokol nevet viselő torna s művelődési egyesületeikre nagy súlyt fektetnek s azok a lengyel nemzeti érzés melegágyai gyanánt tekinthetők. Ily szervezetek élén nem lúrnak német anyanyelvű papokat s ellenséges állásfoglalásuk a német római katolikus intéző-köröknek sok kellemetlenséget okoz, annyival inkább, mert a német kormány nem csinál titkot belőle, hogy a lengyelek nemzeti különállását minden eszközzel elnyomni törekszik.

A modern Jeruzsálem. A mai szent város keleties képe lassanként eltűnik. Ma már vonatok járnak ott, hol évszázadokkal ezelőtt csak karaván sereg vonult fel s a modern Jeruzsálem képe méginkább kidomborodott azáltal, hogy ez évben egy ó-testamentomi héber nyelven szerkesztett szociális lap („Háakhadut”-egyesülés) indult meg a zsidó Karnar irányítás mellett. Így a társadalmi reformokat sürgető ó-szövetségi próféták nyelve nem hal ki, hanem modern formában hirdeti tovább az emberiség fejlődését.

Az egyesült államok egyházi statisztikája. E hatalmas országban 92 millió lakos közül 33 millió kommunikáns tagja van a protestáns felekezeteknek (e számba a gyermekek nincsenek beleszámítva): a római katolikusok 12 millió lelket számlálnak (gyermekeket és felnőtteket együttvéve). A protestáns egyházakban a tagoknak 39 százaléka férfi, míg a római egyházban a férfi nem a létszám felét alkotja. A protestáns templomok 53 millió s a római katolikus istentiszteleti helyek 4 és fél millió embert képesek befogadni. A protestánsok egyházi vagyona

935 millió s a róm. katolikusoké 292 millió dollár értéket képvisel. A protestánsoknak 146,451 s a római katolikusoknak 15,177 lelkészök van. A lelkészek átlagos fizetére fejenként 663 dollár.

Columbus és Luther. A világtörténelem e két nagy alakja riválisok színében tűnik fel az amerikaiak szemében a római egyház machinációja folytán. Amerikának nemzeti szentje még nincsen: úgy látszik az idegen származású, de az amerikaiak szívéhez közelálló Colum bust szemelték ki e célra a jezsuiták. Már több amerikai államban kivitték, hogy október 13-án a Columbus tiszteletére állami, törvényes ünnep legyen. A kongresszust rá tudták bírni, hogy az ország fővárosában, Washingtonban felállított Columbus-szoborra 100,000 dollárt utaltasson ki az ország pénzéből s a közpénzen felállított szoboravatást a római hierarchia a maga részére monopolizálta. Mint a jövő szentje, úgy tekint le a különben kalandor-természetű felfedező a washingtoni állomás melletti térségen a járókelőkre. A protestánsok megismervén a jezsuita furfangot, bosszankodnak a Róma által játszott cselen. A Washingtonban székelő pápai delegátus csak nem rég mondott el egy beszédet, amiben Jeruzsálemet, Rómát és Washingtonot egy vonalba állítva hangsúlyozza, hogy a világnak az említett három város megváltóira, tudniillik: Krisztusra, a pápára és a „katolikus” Columbusra van nagy szüksége. A protestánsok felháborodásának kiengesztelésére egyik washingtoni napilap, a „Times” újabban azzal az indítvánnyal állott elő, hogy a kongresszus a reciprocitás elvének fogva 100,000 dollárt szavazzon meg Luthernek Washingtonban felállítandó szobrára, aki szintén idegen származású volt ugyan, de a felvilágosítás terjesztése által tett annyi jót Amerikával, mint Columbus az új világrész felfedezése által. Így váltak rivális felekké évszázadok folytán azok, kik pedig semmit sem vétettek egymásnak. A dologban a legveszedelmesebb az, hogy Amerikának sarkalatos elvét, — ami az egyház és állam teljes szétkülönítését mondja ki, — ily természetű pénzadományokkal szegrefüggesztik. A jezsuiták furfangosan fonták be a kongresszust s állami pénzen készült szoborral fejtenek ki felekezeti propagandát: s a felcsúdozott protestánsok pedig mást nem tehetvén, egy reformátor szobrának felállítását kérik az államtól, ha ugyan a pápai érdeknek jobban hízelgő kongresszus el nem utasítja őket.

Dr. Nánássy Lajos.

A csabai református templom.

Békéscsabán 1907. évben alakult meg a református egyház s ma már diszes temploma és paplakja is áll. Csaknem a csodával határos, ami itt, ebben a nagy alföldi helységben történt. Elsőben megmozdultak magok a csabai református hívek, akik, mint nagybárára jövő-menő tisztviselők és munkások a nagy lutheránus egyház védőszárnyai alatt éltek. Az egyházmegye segédkezet nyújtott és lehetővé tette az önálló alakulást. A luth. egyház míg templomjuk megépült, helyet adott nekik. Azután jött a legfőbb: a csabaiak adakozása és ál-

dozatkészsége. Rövid idő alatt 50—60 ezer koronát hoztak össze. De ez mind kevés volt a szükségletekre. Megadóztatták tehát magukat és a rendes adó 70%-át is magokra vették. Így is 30,000 korona kölcsönt kellett felvenniök. Ez a rendkívüli erőfeszítés csak úgy vált lehetővé, hogy a csabai magyarnők, felekezeti különbség nélkül, felkarolták a református egyház ügyét. Ritka dolog ez és lélekemelő jelenség. Az orgonát *Szántó Bella* békési kath. úrasznony csináltatta (5000 kor.), a diszes nagy harangot (2200 kor.), mely még most csak magában zeng a magasban, dr. *Debreczeni Lajosné* szintén katolikus, de lelkes magyar nő. Az úrasztali terítők Kovács Mihályné és Kveriszky Mihályné ajándékai. A szép diszes rácsot (300 K) Sájben Pál ág. ev. lakatos csináltatta. A szószéket *Lőrinczy*, a fáradhatatlan főgondnok és *Wagner* Békéscsaba újjáépítője készítették: a diszes persely, a villamos berendezés, a telek (Csaba község adománya 30,000 kor. ért.) mind-mind a magyarság oltárára hozott értékes áldozatok. Még számosan adtak 2—100 koronáig s a legtöbbet a nemes lelkű református vallású házaspár: Bogár Dániel és neje 32,000 koronát. *Bogár Dániel* első főgondnoka volt az egyháznak, nem érte meg a templom felépülését. De nevét őrizi a csabai református egyház, őrizi a hü nő és fentartja emlékezetét a csabai templom előcsarnokában elhelyezett márványtábla. Erről is elmondhatjuk, hogy „nem hamvakat jelöl, de tettekről beszél”. Nagy, nemes tett volt ez adomány, valamint minden, ami a csabai református egyház megépítésére hívek, község, a testvér prot. egyház és a magyar nők részéről eddig történt. A buzgó főgondnok és a fiatal lelkész *Koppányi Gyula* meglehetnek a ritka szép sikerrel elégedve. Erre a sikerre tette fel a koronát szeretett püspökünk, midőn kíséretével Csabán kiszállva, a békésbányai papság közreműködése mellett dec. 15-dikén felszentelte az új templomot. Felemelő volt ez ünnepély, mely jóformán már előző este kezdődött a vasúti állomáson való lelkes fogadtatással, ezen a nép is megjelent; a lelkész lakon való látogatással, a főgondnok által adott nagy vacsorával és csúcspontját találta az templomavató ünnepélyben. Főtiszteletű püspök úr imádkozott elragadtatással, *Futó Zoltán* predikált nagy hatással. *Szabó János* konfirmált megkapóan; *Szabó Béla* keresztelt két gyermeket, *Tereh Gyula* esketett 2 párt, dr. *Márk Ferenc* és *Kiss László* úrvacsorát osztottak, *Dombó Lajos* a záró imát tartotta. Délután volt a szépen sikerült orgona hangverseny, este nagy zenestély. Amit a szereplők bemutattak, azzal igazi osztatlan élvezettel szerezték. Ami dicséretet a rendezők nyertek, azt bőven megérdemelték. De legtöbb és legfelemelőbb a közönség részvétele, különösen a nők buzgósága. Ez volt a déli nagy ebéd hálás tárgya, melyen a város előkelőségei felekezeti különbség nélkül megjelentek s melyen püspökünkkel a legnagyobb szeretettel és tisztelettel ünnepelték. Gyönyörű szép ünnep volt ez, az osztatlan magyarság, az egymást megértő testvérek ünnepe, melytől némileg csak ama legöregebb testvér tartotta magát távol, az is talán csak félreértésből. Ez volt a 11-dik templom, amelynek felszentelésénél főtiszteletű püspökünk közreműködött. Szép szám és fáradhatatlan buzgóság, amit koronázzon meg a jó Isten ezer áldással. Csabá-

ról a püspök Dobozra szállt ki s ott generális vizitációt tartott, de erről más alkalommal.

Krónikás

KÜLÖNFÉLEK.

Szent éj.

Sejtelek él a hívek szívében

S várakozó szent vágyba borulnak,
Egy csoda-csillag támad az égen
Szép, ragyogó, — jöttére az Úrnak,
Fénye fehér, mint hópihe szárnya,
Mely a magasságból földre leszálla.

Az éj homályát felhasogatja

Bellehemen visz útja keresztül,
Fénybe borul a pásztorok arca
S égi karok szent éneke zendül:
„Hála, dicsőség mennyben az Úrnak,
Béke, hol a bűn harcosai dúlnak!”

Égi királyunk kis csecsemő még —

Vánkosá széna, bölcseje jászol,
Nincs körülötte semmibe' bőség
S tőle a jólét bibora távol...
Mégis a bölcsék, földi királyok
Porba omolnak, — ég kegye rájuk!

Szinaranyat, tömjént odavisznek,

Roskadoz egymáson az ajándék;
Dús gyökeret ver fája a hitnek;
Eljőve immár, akire várt rég;
Lelki szabadság szórja virágát
S kedvre derülnek özvegyek, árvák.

Mennyei vendég, jöjj le mihozzánk,

Látod-e a bűn dús aratását?
Az elesettek könyveket ontván
Kérve kegyelmet, szent neved áldják...
Isteni szódnak szárnya ha lebben:
Összejövünk majd nagy szeretetben.

Bár ez a szent éj messze elüzné

Végtelen árnyát a babonának,
Bár a setétség semmibe' tűnnék
Ott, hol amannak várai állnak!
Légy te velünk hát béke világa
Krisztusi áldást hints a világra!

Nagy Károly.

Béke. Szent karácsony ünnepére mégis csak kaptunk valami igazi békehírt és örvendetés üzenetet. Nem innét az óhazából. Itt még mindenütt borult az ég és a jövő magaslatait sűrű köd fedi. Egyébként is békétlenségben élünk és egymással is harcolunk. Most az új világból, Amerikából jön a megnyugtató híradás, hogy az egymással háborgó a csatlakozott és nem csatlakozott magyar református lelkészek

testvérjobbot nyújtottak egymásnak és ezután nem fogják egymást bántani, nem fogják az egyházaikban levő magyarság lelkét az egyház alapítás, csatlakozás és nem csatlakozás kérdése miatt megosztani. A legnagyobb örömmel fogadjuk ezt a karácsonyi üzenetet és szeretettel köszöntjük érte az amerikai magyar református papokat. Bárki volt a kezdeményező, az Isten lelke volt vele s az lesz ezután is mindazokkal, akik ennek a békességnek áldásait keresik. Boldogságot szereztek vele a magyar népnek, mely itt a négy folyam vidékén és hármashéberé tövében megmaradt: jobb jövőt a magyarságnak, mely odaáttal megélhetést keres. Amerikai magyar testvéreinket szívből üdvözljük és kívánunk nekik boldog karácsony ünnepeket. De azt kívánunk többi olvasóinknak, itt az óhazában velünk reménykedő, az egyházért, az evangéliumért, a magyar népeért küzdő lelkészeknek, tanároknak, tanítóknak és buzgó híveknek is. Boldog ünnepeket, boldog karácsony ünnepeket.

Domby Lajos királyi tanácsos. Ófelsége a király

Domby Lajost a békésbánati nagy egyházmegye nyugalomba vonult esperesét hosszas és érdemes közpályáján szerzett érdemei méltánylásául a királyi tanácsosi címmel tüntette ki. A békésbánati egyházmegye elég szerencsés a kitüntetésekkel illetőleg. Főgondnoka Fekete Márton orsz. gyűlési képviselő, aki oly szép pályát futott be eddig: udvari tanácsos; a makói költő-pap Nagy Károly királyi tanácsos. Most aztán Domby is elnyerte az egri nevet s midőn a kormányzás gondjaiban megfáradva az esperesi süveget ifjabb erőnek adja át: köztiszteltől körülvéve vonul nyugalomba. Mi, akik eleitől fogva a hat vármegyére kiterjedő 210 ezer lélekszámmal bíró békésbánati egyházmegyének új egyházmegyékre való átalakítását sürgettük, örömmel láttuk volna a régi kipróbált erőt valamelyik kisebb egyházmegye élén. De a békésbánatiaknak legjobban kell tudni, hogy mik hasznosak nekik? Azért most elmellőzve ezt a fontos kérdést, maradunk a királyi tanácsosságnál és szerencsét kívánunk ehhez Domby Lajosnak és kívánjuk, hogy az új méltóságot viselje számos évekig. Itt adunk hírt arról is, hogy Békésgyulán f. hó 19-ikén folyt le a népünnepély, amelyen a megye főispánja a királyi diplomát kihirdette és az ünnepeltnek kézbesítette.

Román egyetem Aradon. Azt olvastuk a lapokból, hogy az oláhok Aradon egyetemet akarnak állítani. És miért ne lehetnének ezt a magyar állam segítségével? Ez a magyar állam az, mely főpapjaikat dús javadalommal látja el s pl. a nagyváradi oláh-püspöknek csaknem 200.000 hold földet ad. Ennyi vagyonból csak telhetik talán egyetemre is, amit az oláhok, ha Isten is úgy segíti őket, mint a magyar állam — felfognak állítani Aradon.

Esküdtszéki ítélet. Megdöbbenéssel fogadjuk a budapesti esküdtszék ítéletét, mely felmentette a gróf Tisza István merényletét. Ide jutottak hát a mi közállapotunk, hogy ölni is lehet. Ez már általános eltevelyedés, de az volt szerintünk a verdikt is, mely az Achim meggyilkolását büntetlenül hagyta. Akkor a gyűlölt parasztkirály ellen nyilvánult meg a polgárosztály ellenszenvé, most meg a képviselőház vaskezü pacifikátorával szemben volt elfogult. Az Isten őrizzen meg bennünket minden veszedelemtől.

Helyesen eselekedtem-e? Minden félreértés kikerülése végett hadd mondjam el Tóth Sándornak, hogy a 18 éves ifjú, akinek az esete oly mélyen meghatotta: nem volt épelméjű, tehát minden törekvése dacára ő sem tudta volna neki feladni az úrvacsorát. Ő nem is vágyott a szentjegyek után, mivel nem is vágyhatott, a szülei is csak a mások rábeszélésére gondoltak erre, hiszen ők ismerték legjobban szerencsétlen gyermekük gyarlóságát. Nem is a betegnek olvastam én a bibliából, aki engem még csak meg sem értett, hanem a szülők megnyugtására, akik most már gyermekük halála után egész természetesnek találták eljárásomat. *Gesztelyi Nagy Béla.*

A **„Vasárnapi Ujság”** december 22-iki száma csupa érdekes aktuális képet közöl a szerb határról, a balkáni haretérről, az albániai eseményekről, a Lillien-kiállításról, a konstantinápolyi patriárka temetéséről stb. *Szende-Dárday Olga* és *Barrie* regénye, *Jakab Ödön*, *Petri Mór*, *Farkas Imre*, *Dutka Ákos*, *Lampérth Géza* versei, *Sajó Sándor* novellája, *Ózép Ernő* cikke, *Schöpflin Aladár* színházi cikke bőséges és magas színvonalú olvasni valót adnak. Egyéb közlemények: *Csernoch János*, az új hercegprimás és közéletünk egyik aktuális emberének arcképe, cikk a kémkedésről háború idején s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A **„Vasárnapi Ujság”** előfizetési ára negyedévre **öt korona**, a **„Világkrónika”**-val együtt **hat korona**. Megrendelhető a **„Vasárnapi Ujság”** kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a **„Képes Néplap”**, a legolcsóbb újság a magyar nép számára, fél évre **két korona 40 fillér**.

Az olvasókhöz. Bizalommal kérjük lapunk olvasóit, a nagytiszteletű lelkész és gondnok urakat, hogy a hátralékos előfizetési pénzeket és hirdetési díjakat posta fordultával beküldeni méltóztassanak. Itt az év vége és mi eddig a lapnyomatás költségeire egy fillért sem fizethettünk. Rendkívüli helyzet ez, mely sokáig fel nem tartható. A lapban mi tehetségünk szerint vitézkedünk és a védfalakon hűséggel őrt állunk. Azt sem mondhatjuk, hogy sikertelenül, hiszen napról-napra többen sereglenek az írók közül is, az olvasók közül is hozzánk. Csak a pontos fizetést illetőleg van baj s ime éppen ezért keressük meg azokat, akiket illet, hogy a hátralékokat mielőbb beküldeni szíveskedjenek. *A Debreceni Protestáns Lap kiadóhivatala.*

Értesítés. A Református Egyházi Könyvtár folyó évi könyvilletménye (Pruzsinszky Pál: Kálvin élete II. és Kálvin János kisebb művei) kikerült a sajtó alól és most van kötés alatt. Az utóbbi mű

nagyobb terjedelme folytán (50 iv) néhány heti késedelem állott elő, úgy, hogy a szétküldés csak január hó vége felé lesz eszközölhető. Ezt azzal a tiszteletteljes kéréssel van szerencsém jelezni, hogy az évi illetmény néhány héttel elhalasztását tudomásul venni szíveskedjenek. Tisztelettel, Pápa, 1912 dec. 16. dr. *Antal Géza* biz. előadó.

A **„Háztartás” Könyvtára.** A magyar gazdasszonyok régi vágya teljesedett a **„Háztartás”** könyvtárának megindulásával. A **„Háztartás”** *Kürthy Emilné*, ezen országosan népszerű szaklapja, 18 év óta a háztartási tudnivalók olyan szédületes sokaságát közölte, hogy ezek áttekintése évfolyamainak a könyvtárrá gazdagodott kötetekben ma már lehetetlen. Kellott egy könnyen kezelhető, s mégis tartalmas gyűjteményről gondoskodni, melynek minden egyes kötetében, hosszas keresés nélkül, megtalálják a nők azt, amire épen szükségük van. *Erdős József* a **„Háztartás”** kiadótulajdonosa fölismerete ezt a hiányt, s *Kürthy Emilné* szerkesztésében megindította a **„Háztartás”** Könyvtárát, melyből eddig húsz számot boesátott a gazdasszonyvilág rendelkezésére. E csinosan kiállított kötetek tartalma: 1. Hús- és bőjti levesek. 2. Levesbe való tészták és egyebek. 3. Különféle előételek. 4. Tojás ételek. 5. Marha-, borjú- és sertéshús ételek. 6. Szárnyasok és szárnyas vadak. 7. Nyúl-, őz- és egyéb vadhúsok. 8. Halak elkészítése. 9. Különféle főzelékek. 10. Gyúrott és kifőtt tészták. 11. Élesztős tészták és rétesfélék. 12. Torták kenyve. 13. Sós és édes mártások. 14. Édességek és cukorkák. 15. Vegyes sütemények. 16. Különféle italok. 17. Jóízű kenyér sütés. 18. Fagylaltok kocsonyák, krémek. 19. Gyümölcs befőzés. 20. Zöldség, uborka stb. el-tartása. A felsorolt címek fölmentenek minden magyarázás alól. A falusi, polgári és főúri konyha minden szükségletét kielégíti e 20 könyv. Receptjeinek útásításait a kezdő gazdasszony is követheti, viszont a tapasztaltak is bőségesen találnak bennük jóízű, új ételek szakavatott leírását. Reméljük, hogy az érdeklő hölgyek meleg pártolása lehetővé teszi, hogy a **„Háztartás”** Könyvtárának első sorozatát mielőbb a második kövesse. Ezt annál is inkább várhatjuk, amennyiben egy-egy kötet ára mindössze 20 fillér. Mind a húsz kötetet 4 korona beküldése ellenében bérmentve küldik. Megrendelésnél elegendő a szám jelzése. Megrendelhető a **„Háztartás”** Magyar Asszonyok Lapja kiadóhivatalában Budapest, VI., Eötvös-utca 36.

Vallásos estély Hajduszoboszlón. Református egyházunk vezetősége december 15-én szépen sikerült vallásos estélyt rendezett a központi iskola disztermében. Az estély 200 koronányi tiszta jövedelme a szegény gyermekek téli felruházására és karácsonyi megajándékozására szolgál. A nagyterem zsúfolásig megtelt érdeklődő közönséggel. *Bélteky Lajos* lelkész rövid megnyitó beszéde frappáns hatást gyakorolt. Utána a *Szabó Gyula* igazgató-tanító vezetése alatt működő városi dalegylet nagy sikerrel énekelt egy egyházi műdalt. Hasonló sikerrel szavalt *Gönczy Gyula* hittanhallgató. Majd *Uray Sándor* debreceni ref. lelkész lépett a szószékre s tartott a tiszta szívről egy mindvégig lebilincselő, a szíveket s lelkeket fel-emelő, a tiszta szívek mélyére ható, költői szárnyalású

beszédet, mellyel hallgatóit elragadta. Uray beszéde volt az estély fénypontja. A Nagy Zoltán hittanhallgató vezetése alatt négyes vonóskar több rendbeli zenedarabok előadásával zajos sikert aratott. A városi dalegylet remek éneke zárta be az estélyt. (*Bor János.*)

Értesítés. Értesítjük városunk t. közönségét, hogy a helybeli Tanügyi Kör a művelt közönség részéről már évek óta oly meleg pártfogásban részesülő tudományos előadásait a folyó téli idényben is megtartja, még pedig 1912. december hó 11-től 1913 március 12-ig minden szerdán este 6 órakor az állami felsőbb leányiskola tornacsarnokában. — Az előadások sorozata a következő: 1912 december 11-én Jakóbinyi Péter ref. főgimnáziumi igazgató: Humanizmus. 18-án Keszler Károly áll. tanítóképző int. tanár Szociális elméletek és világnézetek. 1913 január 8-án Bökényi Dániel áll. el. isk. igazgató: A Balkán-államok. (Vetített képekkel.) 15-én Téger Béla állami tanítóképző int. tanár: Peterdi Andor. (Bemutatásokkal.) 22-én Katz Róza áll. felsőbb leányisk. tanár: A francia líra. 29-én Kedves Miklós polg. isk. tanár: A cseppfolyó levegő. (Kísérletekkel.) 1913 február 5-én Kelemen Ferenc ref. főgimn. tanár: A mi énekeink. (Vetített képekkel.) 12-én Barkász Lajos áll. felsőbb leányiskolai tanár: A modern festés elmélete. (Vetített képekkel.) 19-én Dr. Hegyesi Mózes elme-gyógyintézeti főorvos: A sugallás (suggestio). 26-án Györe János ref. főgimn. tanár: A magyar nép művészete. (Vetített képekkel.) 1913 március 5-én Dezső Lipót kir. s.-tanfelügyelő: Gyermektanulmányozás. 12-én Bede István ref. főgimn. tanár: A modern testnevelés. (Vetített képekkel.) — Beléptidíj a mutatványos és vetített-képes előadásokra (a nagy világítási, tisztogatási és bútorrongálásból eredő költségek fedezésére) előadásonként 50 fillér, a többi előadásokra 20 fillér. Állandó jegy az összes előadásokra 2 korona. Tanulójegy 20 fillér. A művelt közönség szíves érdeklődését kéri — Máramaros-sziget, 1912 november hó — *Dr. Pap Tibor*, reform. jogakadémiai igazgató, a Tanügyi Kör elnöke. — *Balogh Péter*, ref. főgimn. tanár, a Tanügyi Kör titkára.

A Debreceni Képes Kalendárium XIII. évfolyama az idén szokatlanul gazdag, változatos és érdekes tartalommal jelent meg. Szerkesztője, *Zoltai Lajos* fáradhatatlan tevékenysége összehozta benne mindazt, amit a régi, híres Debrecen városa egy rövid esztendő alatt alkotott. Debreceni poéták, írók, tudósok irtak benne Debrecenről, annak ősi reform. főiskolájáról a debreceni publikumnak és hazánk mindama nemeslelkű fiainak, akik Debrecen várost szeretik és haladását szívükön viselik. Minden rendű és rangú olvasó megtalálja benne a maga olvasmányát. Míg egyfelől a helybeli és fővárosi költők szebb-nél-szebb, mély gondolatú költeményekkel, vagy sikerült, ötletes novelláikkal gyönyörködtetik az olvasót, addig másfelől komoly, tudományos értékű, maradandó becsű történeti és irodalomtörténeli értekezései bevilágítanak a város és dicső hagyományokkal ékeskedő kollégiuma hatalmas múltjába. Amott Oláh Gábor, K. Tóth Kálmán, Szabolcska Mihály, Uray Sándor, Zivuska Andor, Vértessy Gyula szólaltatják meg lantjukat, vagy Nagy Vilmos, Koncz Ákos, Ábrahám Ernő, Móricz Pál, Szathmáry Zoltán egy helyi vonatkozású, ötletes szépprózával gazda-

gítják a naptár tartalmát. Emít — a tudományos részben — főleg Dr. Balogh Ferenc a tűzoltó-deákok történetét ismerteti levéltári adatok nyomán behatóan s Dr. Mitrovics Gyula a debreceni egyetem alapításának előzményeit ismerteti a már létesített lanerők arcképeivel. Dr. Papp Károly a kollégium egyik legbecsesebb nyelvemlékéről, a *Lugossy Kódex*-ről értekezik nagy irodalomtörténeti és nyelvészeti készultséggel, Dr. Kardos Albert a 70 éves tudós tanárról, Géresi Kálmán tanterületi főigazgatóról ad mesteri jellemzést, míg lovag Csiky Lajos az újonnan megválasztott theol. akadémiai tanárt, Kiss Ferencet üdvözli rövid, de meleg hangú szavakban. S. Szabó József a híres XII. Károly svéd király debreceni és zilahi tartózkodásának emlékeit gyűjté össze a tőle ismeretes alaposággal; Zoltai Lajos pedig Debrecen város történetéből emel ki egy részt, midőn levéltári kutatásai alapján a legrégebb debreceni házat, a Szikszay, azelőtt Dobozy-házat ismereti hozzáértő tollal. A rohamosan fejlődő Debrecen haladását a sok új palota hirdeti, melynek szép felvételeit vagy rajzait Zoltai Lajos készítette, történetét pedig K. Tóth Mihály tanácsnokkal ismerteti. A fiatal, nagytehetségű szobrászművészünk, Somogyi Sándor legújabb alkotásairól Nagy József tanár ír egy pár elismerő szót. Sőt még a természettudományoknak is jut egy talpalatnyi hely, hol Dr. Ecsedi István tanár, a most megindult Alföld-kutató bizottság nagyszabású munkálatait ajánlja Alföldünk metropolisa figyelmébe stb. stb. — Szóval egész kis évkönyvvé nőtt az idén a naptár, mely az általános érdekű, könnyű témák helyett, változatos, főleg Debrecen városát érdeklő értekezések egész sorát nyújtja az olvasóknak. A tartalom élénkítésére szolgáló számos szép és aktuális arcképek és illusztrációk pedig úgy most, mint a múltban *Debre en sz. K. r. város nyomda vállalatát*, mint kiadót dicsérik, melynek vezetősége nem sajnál semmi áldozatot attól, hogy a régi híres város múltjához méltóan minél jobban lépést tartson a haladó kor igényeivel. — A kalendárium ismeretterjesztő és szépirodalmi része mellett a legújabb változások szerint kiegészített pontos címtárt és más hasznos tudnivalókat is közöl, díszes kiállítása mellett is olcsón (1 korona) áll a közönség rendelkezésére.

Kegyess adományok. A mai anyagias világban, amikor gyakran hallunk panaszokat a vallásos közönről — követendő példaként jól esik nyilvánosságra hozni, hogy a szatmárhegyi reform. templom megújítása alkalmából egyes egyháztagok a reájok kivetett rendkívüli adón felül több különböző kegyess adományokban részlették egyházunkat: Medgyesi József gondnok és neje Szabó Zsuzsanna egy díszes alpaca ezüst úrasztali bortöltő kannát; — Tankóczy Gyula rendőrfőkapitány egy belül aranyozott ezüst úrvacsorai kelyhet; — Asztalos István presbyter és neje Balog Julianna egy kívül-belül aranyozott valódi ezüst úrvacsorai kelyhet; Asztalos Zsigmond presbyter és neje Oláh Rozália egy himzett, fehér úrasztali vászonabroszt; — özv. Asztalos Antalné szül. Medgyesi Ágnes egy ezüst keresztelő tálat; — H. Szabó Lajos gondnok és neje Csiszár Zsuzsanna a lelkész szék elejére egy díszes himzésű kék posztó terítőt; — Lénárt Imre presbyter és neje Szücs Julianna a kathedrara és a feljáró mellvédjére egy dísz-

sen himzett kék posztó terítőt; — Egy magát megnevezni nem akaró az úrasztalára egy nagyon ízléses himzésű kék posztó terítőt; — Medgyesi Ignác presbíter és neje Szabó Emilia az úrasztalát bekerített emelvényre értékes szőnyeget; — Medgyesi Elek és neje Szabó Ilona a szószék lépcsőjére szőnyeget; — Makai Erzsike kisasszony egy csinos himzésű keresztelő asztalterítőt; — Nagy Fehér József egyházi és neje Tóth Ágnes egy ízléses himzett úrvaesori kenyerterítőt; — Oroszi István asztalos úrasztali emelvényt ballusztrad mellvéddel 300 korona értékben; — Medgyessi Mihály 36 kor., ifj. Szűcs Pál 10 kor., Tóth Márton 20 kor., Kováts Gábor Amerikából 20 kor., az Amerikába kivándorolt szatmárhegyiek 152 kor., Asztalos István presbíter 20 kor., Sebestyén György 8 kor., Nagy Elekné 9 kor., Bogdán Istvánné 6 kor., öz. Medgyesi Lászlóné Szabó Juliánna 500 (ötszáz) kor., Helmeczy József egyházmegyei gondnok 69 kor., Papp Endre (Deáktér) 5 kor., Apjok József pék 10 kor., Kornzeich testvérek 5 kor., Sinka Lajos e. m. tanácsbíró 4 kor., Nagy Gyula apai lakos 10 kor., Egy valaki szatmári lakos 5 kor., öz. Kolb Józsefné 10 kor., Benyóvszky Pál rendőrkapitány 10 kor., Juresó Ilonka kisasszony 2 kor., Fehér Pál Amerikából 50 kor., Ferenczy József 50 kor. — A különböző adott tárgyak értéke 1240 kor. — Pénzbeli adományok összege 1002 kor. Együtt 2242 kor. A kegyes adományozók, kiknek cselekedetei magukban hordják jutalmukat, fogadják e helyen is az egyház köszönetét. — Szatmárhegy, 1912 december 12-én. — *Makai Elek*, ref. lelkész. *Medgyesi József* és *H. Szabó Lajos*, ref. gondnokok.

A belügyminiszter a Zsófia gyermekkorházért.
A Gyermekszanatórium egész országos akciójának az élén *Hohenberg Zsófia* hercegnő és gróf *Zichy János* vallás-és közoktatásügyi miniszter állanak. Az ő nevük nem kizárólag dísz az egyesület homlokán, hanem oly nagy erkölcsi tőkéje a mozgalomnak, amelyből táplálkozik az egyesület egész életereje. Gróf *Zichy János* miniszteri állásának nagy terhei mellett személyesen vezeti az immár hatalmasan megnőtt gyermekszanatóriumi mozgalmat is és első sorban neki, s a munkában érdemes és tiszteletreméltó társainak, *Bezerédj* Viktor belügyi államtitkár, ügyv. elnöknek, *Bosnyák* Zoltán, *Náray Szabó Sándor* és *Ruffy Pálnak* köszönhető, hogy a Balatonalmádi Zsófia Gyermekszanatórium már teljesíti hivatását, s hogy a Zsófia Központi Gyermekkorház felépítése is küszöbön áll azon program alapján, amelyet *Bókay János* egyetemi tanár, a magyar gyermekvédelem fáradozó harcosa állapított meg. *Hajduska* Emil udvari tanácsos, a Magyar Földhitelintézet igazgatója példátadóan buzgólkodik dr. *Fodor* Oszkár királyi tanácsos, központi igazgatóval egyetemben azon anyagi eszközök előteremtésén, amelyek a nagyarányú építkezés megkezdéséhez szükségeltetnek. Az ország társadalmi is bizonyára sietni fog annak a mozgalomnak, mely az emberanyagot védi ebben a sok külső és belső ellenségtől tépett országban, legújabb alkotását, a gyermekszanatóriumot nagy jelentőségéhez képest felkarolni. Maga *Lukács* László belügyminiszter is átérzve a magyar társadalmi gyermekvédelem nagy fontosságát, mellyel a külföld előtt is méltán elismert állami gyermekvédelem sikereit és eredményét szolgálja, a legnemesebb érdeklődéssel visel-

tetik minden olyan *társadalmi mozgalom* iránt, mely a modern magyar gyermekvédelem előbbrevitelét támogatni hivatott. Most a belügyminiszter meleghangú körrendeletet bocsájtott ki, melyben az összes hatóságok és a nagyközönség figyelmébe ajánlja azt az áldásos munkásságot, melyet a *Hohenberg Zsófia* hercegnő legmagasabb védnöksége és gróf *Zichy János* vallás-és közoktatásügyi miniszter kormányzata alatt álló Gyermekszanatórium Egyesület kifejt. „Ez a legnemesebb emberbaráti célok szolgálatában álló egyesület”, — mondja a miniszteri rendelet — „Balatonalmádiban épített „Zsófia Gyermekszanatóriumában” már is számos elhagyott beteg gyermek ápolásáról gondoskodik; hogy pedig áldásos gyermekvédő munkálkodását a jelenleg szervezés alatt álló második intézetében, a *székesfőváros budai részén építendő „Zsófia” Központi Gyermekkorházban* is minél eredményesebben folytathassa s a melegen érző szívek minden részvételére méltó szegény elhagyott beteg gyermekek könnyeit felszárítva, a jövő nemzedék gyarapítását és megerősítését úgy, mint a múltban oly ritka szép eredménnyel tette, továbbra is hathatósan munkálhassa, a közigazgatási tisztviselőkének ezen magasabb cél érdekében kifejtendő fáradozására állandóan nagy súlyt helyezek”. De kéri a rendelet a nagyközönséget is, hogy a budai gyermekkorház érdekében engedélyezett karácsonyi gyűjtés eredményes is legyen, hogy szegény és gazdag egyaránt nyissa meg szívét, amikor saját gyermekének karácsonyfáját díszíti és gondoskodik anyai, apai szívének boldogságára saját kisedének örömeiről, gondoljon némi adománnyal arra a védtelen gyermekvilágra, amelynek megmentését a Gyermekszanatórium feladataul tűzte. A gróf *Zichy János* vallás-és közoktatásügyi miniszter kormányzata alatt álló Gyermekszanatórium Egyesület központi irodája Budapest, VIII. Stáhly-utca 15. szám akatt van. A tagok kötelezettségei a következők: a) a rendes tag tíz évre 5 (öt) korona évi tagdíjat fizet; b) pártoló tag az, aki egyszersmindenkorra 100 (egyszáz) koronát ad; c) az alapító tag legalább 1000 (egyezer) korona alapítványt tesz és ezt legfeljebb 5 év alatt befizeti; d) örök alapító az, aki legalább 5000 (ötezer) koronával járul az egyesület céljaihoz és ez összeget legalább 5 év alatt befizeti; e) ágyalapító tag az, aki 10,000 (tízezer) koronás alapítványt tesz. Az ágyalapító jogosítva van abban a szanatóriumban, mellyel ágyalapítványát tette, egy ágyat évenként díjtalanul az általa ajánlott beteg számára igénybe venni. Az alapítványok gróf *Zichy János* kormányzóelnök címére is (Budapest, Vas-utca 10.) intézhetők.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Szerkesztőhelyettes: URAY SÁNDOR

Pályázat.

a nyírlövői református egyház kántortanítói állomására. Évi javadalma természetbeni lakáson s kerten kívül egyház pénztárából 158 korona; 832 korona államsegély s szabályszerű stóla.

Kötelessége I—VI. osztályú vegyes iskola tanítása, kántori teendők végzése, ismétlők oktatása, akadályoztatás esetén s kanonikus órákon lelkész helyettesítése.

Pályázhatnak okleveles férfi tanítók vagy tanítónők, amennyiben férfi tanító hiányában az állás nőtanítóval is betöltetik, mely esetben a kántori teendők ellátásáról az egyház gondoskodni fog.

Kellően felszerelt kérvények december hó 25-ig alólírotthoz küldendők. Állás január 2-án elfoglalandó.

Nyírlövő, 1912 december 11.

Bertalan Imre,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat

Az alsószabolcs—hajduvidéki egyház-megyébe kebeleztet püspökladányi református egyház lemondás folytán megüresedett lelkészi állásra pályázatot hirdetek.

Javadalom :

1. Lakás 1 kat. hold 400 □-öl beltelekkel.
2. 76 kat. hold 829 □-öl szántó föld.
3. 12 darab sertés járás.
4. 1877 K 92 fillér készpénz.
5. Stóla.

Az állomás 1913. év szeptember 1-én elfoglalandó.

Megváltandó beruházások : Tornyosi szőlő 503 K 48 fillér, továbbá az átadandó gyümölcsfák s termőborok váltsága.

A pályázati kérvények lelkészi oklevéllel és a saját esperesök által a pályázati hirdetés közlése után láttamozott szolgálati bizonyítvánnyal felszerelve 1913 január 6-ig Kiss Ferenc espereshez Püspökladány (posta helyben, Hajdu megye) küldendők.

Kelt Debrecen, 1912 december 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

külterületi (tanyai) református *hitoktató* lelkészi állásra a *makói* egyházban.

Fizetés évi 2000 (kettőezer) korona havi előleges részletekben a református egyház pénztárából.

Évi 600 (hatszáz) korona ló tartási átalány.

Kötelesség : 8—10 tanyai iskolában a református vallás és énektanítás heti 16—20 órán.

Minden vasárnap délelőtt más-más iskolánál istentisztelet tartása s a belmisszió munkájában segédkezés.

Az állás lehetőleg 1913 január 1-én elfoglalandó, mely most még ideiglenes, de szervezés alatt áll.

Pályázati kérvények alulírotthoz folyó évi december 27-ig beküldendők ; az azontúl érkezők figyelembe nem vétetnek.

Nagy Károly,
elnök lelkész, kir. tan.

Pályázat.

A *szamosbecsi* református egyház presbiteriuma pályázatot hirdet elemi népiskolai és *kántor-tanítói* állás betöltésére.

Az állás javadalma :

1. Tisztességes lakás melléképülettel és kerttel.
2. 10 kat. hold szántó föld, 2 kat. hold legelő föld, adóját az egyház fizeti.
3. 10 köböl búza vagy ennek megváltási ára.
4. 4 öl tűzifa vagy megváltási ára.
5. 598 korona államsegély.
6. 114 korona tandíjváltság.
7. Korpótlék.

Kötelessége a 6 osztályú vegyes iskolában a növendékeknek a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerinti tanítása, úgyszintén az ismétlő-iskolás gyermekek tanítása ; kántori teendők végzése ; a lelkész akadályoztatása esetén a templomi szolgálat végzése.

Pályázhatnak okleveles férfi tanítók.

Pályázati határidő 1913. évi január hó 15.

Az állás a választás után azonnal elfoglalandó.

A szükséges okmányokkal felszerelt kérvények a fenti határidőig alulírott iskolaszéki elnökhöz küldendők.

Szamosbecs (Szatmár megye), u. p. Csenger, 1912. évi december hó 10.

Szitha József,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Pályázat.

A debreceni református egyház felsőbb leányiskolájánál betöltendő egy lemondás folytán megüresedett rendes tanári állás.

Pályázhatnak református vallású közép-

iskolai tanárok, kik magyar-német szakképesítést igazolnak.

Az állás javadalma heti 20 órán való tanítás kötelezettsége mellett: a fenntartó egyház részéről 2400 korona törzsfizetés, melyhez a törvény által megszabott állami fizetésekiegészítés járul; 200 korona ötévenkénti korpótlék és mint lakáspénz, a mindenkori törzsfizetés- és korpótléknak negyedrésze.

A pályázók szabályszerűen felszerelt folyamodványukat 1912 december 31-ig terjesszék be a debreceni református felsőbb leányiskola igazgatóságához.

Ha az állás alkalmas pályázó híján egyelőre helyettes tanárral töltetnék be, úgy annak évi fizetése 1600 korona, illetve ez összegnek a tanév hátralevő részére eső hányada.

A megválasztott köteles az állást azonnal elfoglalni.

Debrecenben, 1912 december 9-én.

K. Tóth Kálmán
az igazgatótanács elnöke.

Konez Aurélné,
igazgató.

Dr. Márk Ferencz,
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A békési ref. egyház V—VI. osztályú fitanítói állására pályázatot hirdetek.

Javadalom: 1. Ezer korona készpénz az egyház pénztárából évnegyedenként előre kiszolgáltatva. — 2. Lakbér fejében Kettőszázötven korona. Nős tanítóknak 300 korona. — 3. 200 korona ötödéves állami korpótlék.

Kötelessége: az V—VI. elemi osztályú gyermekek tanítása, az egyházkerületi tanterv szerint. Urvaországosztás alkalmával a lelkésznek segédkezni.

Presbiterium a tanítót, fizetésének épségben tartása mellett, más tanszékre áthelyezheti. — A lakbérben bennfoglaltatik a tanító kerttilletménye is.

Katonai kötelezettségüknek eleget tett tanítók a választásnál előnyben részesülnek.

Pályázati határidő 1913. év január hó 10-ike, amely ideig a pályázatok alólirt iskolaszéki elnökhöz beadandók.

Az állás 1913. év február hó 1-én elfoglalandó.

MANDEL LIPÓT DEBRECZEN.

THE VERA

American Shoe

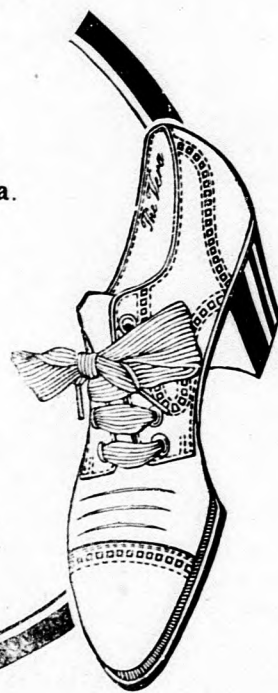
Kérje
képes ár-
jegyzékem.

Elsőrendű
cipők raktára.

Bevésett
szabott árak.

Nagy választék.

Helyi
és vidéki
Telefon
352.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U. S. A.

Debreczen az. kir. város könyvnyomda-vállalata.